

Р е ц е н з и я

от доц. д-р Росица Цветанова Симеонова, научна специалност 05.02.07.
Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност, член на
научно жури за придобиване на научната и образователна степен „доктор”
в СА „Д. А. Ценов” - Свищов

Настоящата рецензия е изготвена на основание Заповед №
1288/20.12.2017 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов” - Свищов в
съответствие с разпоредбите на чл. 4, ал. 2 и чл. 9 от ЗРАСРБ, чл. 32 от
Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов, Свищов и решение
на факултет „Стопанска отчетност“, Протокол № 5/19.12.2017 г.

Автор на представения за защита дисертационен труд е **Нина
Николаева Йосифова**, редовен докторант от катедра „Счетоводна
отчетност“ при СА „Д. А. Ценов“, Свищов.

Тема на дисертационния труд: „Усъвършенствания на оценяването
и отчитането на материалните запаси от внос”.

Научен ръководител: доц. д-р Диана Ималова

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предметът на научното изследване в настоящия дисертационен
труд се отнася до разкриване на проблемите при счетоводното отчитане на
оценяването и отчитането на материалните запаси, придобити от внос.

В дисертационния труд се защитава **тезата**, че съществуват
възможности за усъвършенствания в методологията за оценяване на
материалните запаси от внос и за тяхното счетоводно отчитане.

Дисертацията е разработена в **обем** от 204 стандартни страници, от
които: увод – 6 страници; основен текст – 186 страници; заключение – 6
страници; библиография – 5 страници; и съдържание – 1 страница.
Отделно са включени и 5 приложения.

В *структурно отношение* тя включва увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения.

Уводът на дисертацията съдържа задължителните елементи, присъщи на тази структурна част. Дефинирани са предметът и обектът на изследване, очертани са основната цел и задачите за постигането ѝ. Обоснована е актуалността и значимостта на проведеното научно изследване. Придобива се представа за методологията, приложена при разработването на проблемите на оценката и отчитането на материалните запаси от внос.

В първа глава е направена характеристика на изследвания обект, изразяваща се в изясняване на теоретичните и правни аспекти на вноса като външнотърговска сделка. Извършен е анализ на основни понятия, отнасящи се до разработването на въпросите в дисертационния труд. Акцентира се върху особеностите на външнотърговските сделки и в частност на вноса, които трябва да се познават при оценката и отчитането на материалните запаси с цел тяхното достоверно представяне във финансовите отчети и използването на счетоводната информация и за други цели – митнически, данъчни и пр.

По този начин тази първа глава е представена като концептуална рамка, която служи като основа за по-нататъшното изследване в разработката.

Въпросите, отнасящи се до проблемите на оценяването на материалните запаси от внос са предмет на втората глава от разработката. Преосмислени са и са конкретизирани редица постановки, касаещи изясняването на ролята и значението на оценката на запасите за счетоводното им отчитане, изискванията и правилата за формирането на оценката на материалните запаси от внос и насоките за нейното усъвършенстване.

В трета глава вниманието на авторката е насочено към изследване на възможности за усъвършенствания в счетоводното отчитане на вноса на материалните запаси и калкулирането на тяхната доставна стойност (себестойност). Тя има предимно практико-приложен характер и отразява нейните виждания за насоките, в които би могло да се подобри счетоводното отчитане на материалните запаси от внос, а отгук и калкулирането на тяхната франко доставна стойност.

Основните резултати и изводи от изследването са представени по подходящ начин в заключението.

За целите на научното изследване е проучена разнообразна литература, включваща 111 литературни източника. Тяхното използване е коректно и добросъвестно.

Представените *приложения* имат отношение към изследваните проблеми.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалността при научните изследвания като правило се определя от съществуването на проблеми в изследваната област и състоянието на тяхното разработване в теорията. Авторката на дисертационния труд насочва вниманието си към идентифицирането им и търсенето и формулирането на научно обосновани решения за счетоводната практика. Това е направено като тя се съобразява с:

↳ естеството на процеса по вноса на материалните запаси – продължителност на доставката, многообразието на доставните разходи, и др.;

↳ правната рамка, включваща редица нормативни актове, изискващи тяхното съобразяване при осъществяване на вноса и съответно при оценяването и отчитането на материалните запаси от внос;

↳ интерпретирането на теоретичните и нормативните постановки при оценяването и отчитането на запасите от внос.

Може да се твърди, че въпросите, отнасящи се до оценяването и отчитането на материалните запаси от внос не са често разработвани в различните по формат научни изследвания, още повече - те не са били и предмет на дисертационен труд.

Казаното дотук дава основание да се каже, че дисертационният труд е посветен на актуални и значими за счетоводната теория и практика проблеми.

Предметът и обектът на изследването са ясно очертани. По подходящ начин са формулирани научноизследователската цел и задачите за нейното реализиране. Така определени, те предполагат възможности за адекватно изследване, съответно да се направят изводи и препоръки за подобряване на оценката и отчитането на материалните запаси от внос в счетоводната практика, а това от друга страна води до обогатяване на познанията в тази област на счетоводната теория.

Методологията на изследването, която включва различни подходи и методи, каквито са: системен подход, исторически подход, наблюдение, дескриптивен метод, анализ и синтез, сравнителен метод и др., които сполучливо съчетават двата пътя на познание – индукция и дедукция, е релевантна на поставената цел и изследователски задачи.

Обемът на дисертационния труд е напълно достатъчен и отговаря на количествени изисквания в това отношение. Той е достатъчен за да се представи в него съдържание, отразяващо всички аспекти на подобно изследване и да се защити поставената изследователска теза. За отделните структурни части на дисертационния труд може да се каже, че те са съразмерни.

Включените в изложението схеми, таблици и фигури са достатъчни като количество. Те илюстрират теоретични постановки на автора и съответно улесняват тяхното възприемане и разбиране.

Дисертационният труд е издържан в езиково и стилово отношение. Използван е традиционният научноизследователски комплекс от подходи и методи. Проличават умение за аналитично мислене и способност за обобщаване и формулиране на изводи в процеса на научното изследване. Същите са обосновани и научно аргументирани. Не се забелязват съществени отклонения и логически противоречия.

В рецензирания дисертационен труд са използвани емпирични данни, които са свързани с практиката по вноса на материални запаси от предприятия, извършващи различен вид икономическа дейност. Естеството на тези данни не предполага статистическа обработка. Констатациите, направени от проучванията са използвани за нуждите на изследването, най-вече те са анализирани с цел да се придобие представа за състоянието в практиката при оценяването и счетоводното отчитане на материалните запаси от внос.

От изложението става ясно, че авторката познава литературните източници и нормативните актове, които както вече се отбеляза са използвани коректно и в съответствие с етичните правила. Съдейки от заглавията в списъка на публикациите не се установяват такива, които да са публикувани под едно и също наименование в различни издания. Проличава стремежът на докторантката да вниква в идеи, формулирани от други автори и да ги транспонира в изследването си като ги доразвива и надгражда.

Авторефератът е в обем от 45 страници и в „снет вид“ отразява дисертационния труд в неговата цялост, основните приноси и публикациите по темата. Не са установени отклонения и несъответствия,

от него може да се придобие представа за основните моменти в дисертацията.

В списъка с публикациите по темата на дисертацията са включени 4 публикации, в т.ч. една студия, една статия и два научни доклада. От това може да се съди, че части от нея са станали достояние на широк кръг от читатели. Те съдържат част от идеи на автора, разработени в дисертационния труд.

Справката за приносите представя научните постижения в дисертацията.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Позволила съм си да открия и представя приносите в дисертационния труд по следния начин:

Научни приноси. Към тях могат да се отнесат приносите с теоретичен характер:

- Изследване и анализиране особеностите на вноса на материалните запаси като вид доставка в различните ѝ аспекти. Доставката на материални запаси от внос е интерпретирана съобразно тяхното франкиране при спазването на Международните правила за тълкуване на търговските термини, известни като Инкотермс. В тази връзка е изведено ново понятие за тяхното оценяване – франко доставна стойност, което в теорията следва да се възприема като форма на проявление на доставната стойност (себестойност).

- Разработена е типология на предприятията в зависимост от състава и обхвата на разходите, формиращи доставната стойност на материалните запаси. Въз основа на тази типология може да се организира адекватно счетоводно отчитане на сделките по внос на материални запаси.

Научно-приложни приноси, които се изразяват в следното:

- Предложени са класификации на разходите по внос по различни класификационни признаци: според значението на разходите за доставката

на материалните запаси; според икономическото съдържание на разходите; според начина на включване на разходите в доставната стойност на материалните запаси от внос и според мястото на извършване на разходите. Освен за целите на отчитането, някои от тях намират приложение при калкулирането на доставната стойност на материалните запаси от внос.

- Обосновани са възможности за усъвършенстване на: оценяването на материалните запаси от внос по тяхната франко доставна стойност; аналитичното отчитане на разходите по внос на материалните запаси чрез предложени номенклатури на разходите; организацията на синтетичното отчитане на доставката на материални запаси от внос и счетоводното отчитане на процеса по придобиване на материални запаси от внос. Това е направено като са съобразени нормативната уредба (счетоводна, данъчна и митническа), установените правила и практики в международната търговия и на база критичен анализ на счетоводното отчитане на материалните запаси от внос.

- Като практико-приложен принос може да се квалифицира предложената от автора методика за калкулиране на франко доставната стойност на материалните запаси от внос.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Рецензираният дисертационен труд съдържа и някои пропуски и недостатъци, които неизбежно съпътстват подобни научни разработки. На места преобладава дескриптивният подход. Авторът следва да бъде по-прецизен и категоричен в някои свои констатации, изводи и предложения.

Въпросите, свързани с калкулирането на доставната стойност се нуждаят от по-задълбочено разработване като за целта се използват и чуждестранни литературни източници.

Разкриването на насоки за използване на информацията за доставната стойност на материалните запаси от внос в областта на анализа би обосновало и допълнило научното изследване. В тази връзка е и въпросът ми към докторантката :

1. Какви са възможностите за използването на счетоводната информация за материалните запаси от внос за нуждите на анализа?

V. Обобщено заключение и становище.

Дисертационният труд е посветен на актуални и значими за счетоводната теория и практика проблеми, отнасящи се до усъвършенстване на оценяването и отчитането на материалните запаси от внос. Той представлява цялостно и завършено научно изследване. В него се съдържат приноси от теоретичен, теоретико-приложен и практико-приложен характер, което потвърждава, че е реализирана изследователската теза и сполучливо са решени изследователските задачи. Дисертацията отговаря на критериите за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. Това ми дава основание да дам **положителна оценка** на дисертационния труд. Позволявам си да предложа на уважаемите членове на научното жури също да дадат положителна оценка на разработката и да гласуват за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научната специалност 05.02.07 Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство) на Нина Николаева Йосифова.

Свищов, 7 март 2018 г.

Рецензент:
(доц. д-р Р. Симеонова)